

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILA IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTEOrgan of and published by the Slovene
National Benefit Society

Marčevina: za Združene države (levo) 10.00
in Kanado 10.00 na leto, 25.00 na pol
leta, 50.00 na četrti leta; za Chicago in Cigo
17.50 na leto, 42.75 na pol leta; za (in-
terneta) 10.00.

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$10.00 per year,
Chicago and Ciego \$17.50 per year, foreign
countries \$20.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. — Rokopisi ne se
vratajo.
Advertising rates on agreement. — Manu-
scripts will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 So. Lawrence Ave. Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

136

Datum v objavi, na primer (Sept. 20,
1934), poleg vsakega imena na naslovu po-
menja, da vam je s tem datumom poteka
narodna. Ponovite jo pravilno, da se
vam list ne uvari.

Domač drobiž

Obiski razstave

Chicago. — Čikaško razstavo
in urad SNPJ so obiskali: John
Jenko in Frank Jenko, Milwau-
kee, Wis.; Joe Musich, Willard,
Wis.

Avtna nesreča

Chicago. — Zadnje dni je av-
to povozil mladega Franka Za-
vrila, sina družine Zavri na se-
verni strani mesta. Fant ima
zlomljeno levo roko v zapestju
in dve veliki rani na glavi. Na-
haja se v bolnišnici.

Nesreča in operacija

Canonsburg, Pa. — Jennie La-
jovec se je ponesrečila pri delu
v tovarni. Ranjena je na nogi,
a ne nevarno. — Angeline Fran-
kovich se je morala podvreči o-
peraciji na vnetem slepiču in
nahaja se v bolnišnici Canons-
burg General Hospital. Obe ro-
jakinji sta članici društva št. 138
SNPJ.

Električni voz ubil rojaka

Cleveland. — Andrej Krakar
je zadnji petek padel pod voz
ulične železnice, ki ga je vlekli
tri bloke in tako razmesaril. Bil
je kmalu potem umrl. Nesrečnik
je bil star 31 let, doma od Ko-
čevja in v Ameriki je bil 14 let.
Zapušča ženo in dva majhna o-
troka. Bil je član društva št. 5
SNPJ.

Nasli so glavo umorjenega ro-
jaka

Forest City, Pa. — Pred deseti-
timi leti je bil umorjen eno mi-
ljo od tu Alojzij Breznikar, ki
je bil od nekdaj Dolenjakega.
Takrat so našli le truplo brez
glave, toda zadnje dni so našli
glavo v kupu kamenja tri milje
od kraja, kjer je bil izvršen u-
mor. Polcija je mnenja, da je to
Breznikarjeva glava. Vrši se
preiskava.

Nov grob

Pittsburgh, Kans. — Tu je u-
mril Frank Gladeš, star 84 let,
po dolgoletni bolezni. Bil je član
društva št. 9 v Yalu, Kans.

Nov grob v starem kraju

Muskegon Heights, Mich. —
Anton Pavlin, tajnik društva št.
266 SNPJ, je prejel vest, da je
v Trzinu umrl Valentin Mušič,
po domače Majerkor Tine, ki
je bil več let v Ameriki in sicer
v Balticu, Mich., Elyju, Minn.,
in v Clevelandu, O. Podlegel je
raku na obrazu.

Cevljarska unija se pritožuje
radi konkurence

Washington. — Pred NRA
je prišla s pritožbo radi kon-
kurence United Shoe & Leather
Workers unija, ki ni pridružena
Ameriški delavski federaciji.
Pred NRA je prišla z zahtevo,
naj kaj stori za odpravo kon-
kurence v tej industriji, vlad
katere trpe plače čevljarjev v
Massachusettsu. To je prva u-
nija, ki je prišlo s to zahtevo
pred vlado.

Unija je zastopal senator
David I. Walsh. Članstvo te
organizacije šteje 40.000.

Organiziranje arzenalnih delav-
cev

Bremerton, Wash. — Za ar-
zenalne delavce, ki ne morejo
spadati v obstoječe poklicne u-
nije, je bila ustanovljena fede-
ralna unija, ki je pričela z orga-
niziranjem vseh pomočnikov in
navadnih delavcev v tukajšnji
vladni ladjedelnici. Po formi je
ta unija industrijska, ker spre-
jema delavce vseh poklicev.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Važne volitve

Milwaukee, Wis. — Delavci,
farmerje in male trgovce opo-
zarjam, da se naglo bliža odlo-
čilni dan, ko bo treba pokazati,
da li se zanimamo za svoje inte-
rese in koristi zatiranih sotrpi-
nov. Do volitev je le nekaj te-
dnov in treba se je dobro pri-
praviti. Tisti, ki so ustanovili
delavsko politično stranko, se za-
vedajo, da ima ta stranka pro-
gram, ki kaže rešitev iz kapita-
lističnega suženjstva. Postavili
so svoje kandidate, katere mo-
ramo mi podpirati in jim odda-
ti naše glasove na volilni dan,
ako si hočemo izboljšati naše
življenje. Ti kandidati razume-
jo zla obstoječega sistema in jih
bodo lahko odpravili, če bodo iz-
voljeni. Sprejeli bodo pravične
zakone, da se odpravi beda in
da bodo deležni blagostanja vsi,
ki so danes zatirani in izkoriš-
čani.

Delavci, ki so organizirani v
svoji politični stranki, posedu-
jejo veliko moč, kar potrjujejo
številni dokazi. Z močjo, ki je
zapopadana v strokovnih orga-
nizacijah, ne morejo delavci ve-
liko pridobiti. Stavke in izpore-
navadno spremlja pre-
livanje krvi. Tega ne bi bilo tre-
ba, ako bi bilo delavstvo dobro
organizirano v svoji politični
stranki.

Ameriška delavska federacija,
ki ima v tem času svojo konven-
cijo v San Franciscu, je stara
54 let in vprašanje je, koliko je
v tej dobi pridobila delavcem.
Njeno članstvo se je sicer pove-
čalo, toda izvajala je le malo
pravic delavcem in še te začas-
no.

Da je Ameriška delavska fede-
racija izvajala neznatno šte-
vilo pravic delavstvu, je krivo
to, ker ni zainteresirana v usta-
novitev politične stranke. Svojo
podporo nudi "prijeteljem", ki
pred volitvami lažje glasove
njenih članov, po volitvah pa ji
navadno obrnejo hrbet. Visoke
plače, ki jih prejema uradniki
federacije, so najbrž tudi vzrok,
da se tako malo zanimajo za u-
stanovitev delavske politične
stranke.

Ako bi se strokovno organizi-
rani delavci zavedali pomena
lastne politične stranke, bi jo
nedvomno ustanovili. Na ta na-
čin bi lahko izvajali svoje pra-
vice in jih tudi obdržali. Prido-
bitve bi bile trajne, ne začasne.
Ako bi se trdno oklenili svoje
politične stranke, bi s tem od-
padli dobro plačani uradniki in
voditelji strokovnih organizacij
in temu se slednji upirajo. Stro-
kovne organizacije bodo delav-
cem potrebne, dokler ne bodo
politično organizirani, ker so te
sedaj njihovo edino orožje v bo-
ju proti izkoriščevalcem. Moj na-
men ni omalovaževati strokov-
nih organizacij, prepričan pa
sem, da bi delavci veliko več do-
segli, če bi bili organizirani v
močni politični stranki.

Delavci, kmetje in mali tr-

govci, pojdite na volične dne 6.
novembra in oddajte svoje gla-
sove delavskim kandidatom.

Joseph Ule.

Proslava 40-letnice HBZ

Girard, O. — Nahajamo se v
jubilejnem letu naših podpornih
organizacij in v svet tega želimo
napisati nekaj vrstic glede naše
proslave 40-letnice HBZ. Kakor
je častno proslavilo društvo
Ljubljana št. 49 SNPJ, čigar
član sem tudi jaz, tridesetletni-
ce svoje organizacije, tako se
pripravlja društvo Sloboda št.
654 na proslavo 40-letnice HBZ.

Ta proslava se bo vršila dne
10. novembra v SND v Girardu,
O. Na proslavo bo prišel Ivan D.
Butkovich, gl. predsednik, in na
programu bo tudi več drugih za-
nimivih točk. Za zabavo in ples
bodo skrbeli člani tamburškega
zboru Rožmarin iz Youngstowna,
O., tako da bo vsem ustreženo.

Kot tajnik društva št. 654
HBZ apeliram na vse člane in
druge rojake, naj posetijo to po-
membno proslavo in prepričan
sem, da boste vsi zadovoljni. Pri-
dite iz Girarda in okoliških
naselbin, kjer je dosti članov o-
beh organizacij. Upam, da se
boste odzvali temu vabilu v ve-
likem številu. Na veselo sviden-
je 10. novembra ob polosmih
zvečer v SND!

Mike Bogovich, tajnik društva
št. 654 HBZ.

Nasvet vlagateljem

Akron, O. — Banka First Cen-
tral Trust Co. je poročala v tu-
kajšnjem časopisu, da izgleda,
da ni depresije. Ta banka je
namreč letošnjo pomlad odpra-
vila vrata pod pogojem, da izplača
vlagateljem 25 odstotkov njihov-
vih vlog. Pravijo, da ima banka
\$505,898 in da se ni noben vla-
gatelj javil in dvignil denarja, ki
je tam pripravljen za izplačitev.
Omenjena vsota je v banki že
od 15. januarja t. l. Vlagatelj
v okraju Summit je 16,384 in
kdo ima v banki manj ko \$10,
ne dobi nič.

Rojakom in članom SNPJ v
Akronu in okraju Summit, ki i-
majo denar v tej banki svetuj-
jem, naj ga dvignejo. Pravijo,
da ga bodo držali še nekaj časa
in potem izročili federalni banki.

Okraj Summit ima ta mesec
10,000 ljudi več na relifu ko lan-
sko leto. Izgleda, da je razen
onih, ki prejemajo relif, malo
delavcev uposlenih.

Martin Klarič, 170.

Vinska trgatve

Jesen se je približala,
vročina se je znižala.
Glej, grozdje lepo nam zori
in vince nam rodi.

Soseda glej, ki gorce ima,
kako veselo se smehlja.
Juhe, juhe, kmal' gremo brat,
prepeva večkrat rad.

Kaj pa ti, čitatelj moj?

Prečitaj to in reci z menoj:
Rojaki, hitro vsi na plan,
trgatve zdaj je dan.

Za gorco jaz prav dobro vem,
dolžnost mi je, da vam povem.
Ta gorca tam v dvorani je,
Štraben njih selo je.

Tukaj ko nikdar popred,
zbira se naroda cvet.
Slovenec last dvorana je,
kamor vas vabi se.

Oktober je trinajstega
trgatve nam določena.
Zatorej glej, da prihiš,
da delež svoj dobiš.

Dekleta se pripravljajo,
da vas prav lepo sprejmejo.
Pod brajdicami prav voljne
z vami bodo plesale.

Tam pevski zbor nahaja se,
v podporo mu trgatve je.
Ta dvajset let se že bori,
zabavo nam deli.

Zatorej vabim še enkrat,
da gotovo prideš, brat.
Pripleji svoje ti s seboj,
veseli se z menoj.

Za pevsko društvo Ilirija v
Canonsburgu,

R. Pietersek.

Sears Roebuck ima dosti denar-
ja za oglaševanje

Chicago. — Sears Roebuck
& Co., znana veletrgovina, ki
prodaja po pošti, je lansko leto
potrošila za oglaševanje v listih
\$7,382.34—14.8% več ko leta
1932. Oglašala je v 880 publi-
kacijah.

Likerniki interesni pa so v pr-
vih šestih mesecih tega leta po-
trošili pet milijonov za oglaš-
evanje svoje robe. Veliko vsote je
potrošil tudi trust elektrike, to
posebno še v Californiji.

Revščina še vedno nara-
šča v Združenih državah

V avgustu je bilo 3% več dru-
žin na relifu ko v juliju; na
relifu je vsaka šesta družina,
v Buttu vsaka druga

Washington. — (FP)—Kljub
temu, da je delavski depart-
ment poročal o nekoliko večji
upositvi v avgustu, je bilo tri
odstotke več družin na relifni
listi ko mesec prej, izdatki so
pa narasli za deset odstotkov
radi večje draginje.

To je razvidno iz relifne sta-
tistike 146 reprezentativnih
mest, v katerih živi 62% mest-
nega prebivalstva. Dasi vlada
že dalj časa ni objavila celotne
statistike, je vsekakor razvidno,
da je 14% prebivalstva Zdrže-
nih držav na vladni podpori —
vsaka šesta družina. To je seve-
da povprečno. V nekaterih kra-
jih je odstotek veliko večji, v
mnogih mestih znaša nad dvaj-
set odstotkov.

Rekord ima Phoenix, Ariz.,
kjer je 55% prebivalstva na
relifu. Butte, Mont., jih ima
50%, Meridian, Mis., 48%,
Jacksonville, Fla., 45%, Mobile,
Ala., 40%, Tampa, Fla., 37%,
Atlanta, Ga., 31%.

Radi zvišanja števila preje-
malcev relifa — volilni zakon
v nekaterih državah jih smatra-
jo za berače, katerim
je zanikana volilna pravica —
in nizkih sredstev, je bila pod-
pora v mnogih krajih drastič-
no znižana, kljub naraščajoči
draginji. V vseh slučajih pa
znaša dola ali podpora zadno
manj kakor je potrebno za ob-
držanje minimalnega zdravstve-
nega standarda.

Po številkah delavskega de-
partamenta potrebuje vsaka re-
lifna družina povprečno \$37 na
mesec samo za živež. V deželi
pa ni niti enega mesta s tem
"standardom", niti v New Yor-
ku ne dobe toliko, čeprav znaša
tam podpora največ.

V mestih na jugu in jugoza-
padu je običajna podpora za
družino od \$10 do \$15 na mesec.
Prav za prav je bila, ker so jim
v avg. podporo v mnogih kra-
jih znižali za par dolarjev. Naj-
nižja — nesramno beraška —
je podpora v Oklahoma Cityju,
Okla., kjer brezposelne družine
prejemajo le štiri dolarje meseč-
no, prej pa so jih sedem.

To je sicer nekoliko več kakor
v New Orleansu, kjer je bilo
15,000 revežev črtanih z relifne
liste, največ radi Huey Longo-
vega "radikalizma". Državna
zbornica je namreč sprejela
predlog za najetje posojila za
podpiranje brezposelnih, na po-
velje senatorja Longa, absolut-
nega bossa Louisiane, jo je pa
governor vetiral, oziroma je ni
podpisal.

V drugih krajih dežele je re-
lifni standard, če se more tako
imenovati, nekoliko večji ko na
jugu in jugozapadu. Navadno
je pa skoraj polovico nižji kakor
ga predpisuje delavski depart-
ment. Čez \$20 na mesec na dru-
žino znaša le v tistih mestih,
kjer so brezposelni močnejše or-
ganizirani. Kjer pa nimajo or-
ganizacije, smatrajo relifne ob-
lasti njih želodce za manjše.

Kakor je poročal Richberg, je
bilo v juniju 16,597,397 oseb na
relifni listi. V avgustu je to
število naraslo na približno pol

Čikaška razstava: DeWolf
Hopper, dekan ameriških igral-
cev, v teatru Globe v paviljonu
"Angleška vas" dvori igralci
Shakespearejevih iger, ki jih
tam uprizarjajo.

milijona ali na 17 milijonov o-
seb. Od teh je od 500,000 do
600,000 samskih. Lahko se
pričakuje, da bo to število na
zimo in pozimi še bolj naraslo.

Religija zapira pol Hitler-
ju v Posaarje

Izid plebiscita negotov radi ver-
skih konfliktov v Nemčiji

New York. — (FP) — Če bi
versko vprašanje ne igralo tako
važne vloge v Hitlerjevi Nemčiji
in naravno tudi v Saaru, kjer
bo v januarju plebiscit o pridru-
žitvi k Nemčiji, oziroma če bi
ne bilo tega konflikta, ni nobe-
nega dvoma, da bi glasovanje u-
godno izpadlo za Nemčijo.

Tega mnenja je William O.
Thompson, odličen ameriški od-
vetnik in član proslulega Dar-
rowovega odbora za ocenitev
NRA, o kateri sta v manjšin-
skem poročilu rekla, da za A-
meriko ni drugega izhoda ko so-
cializem. Thompson se je te dni
vrnil iz Evrope, kjer je preisko-
val razmere v Saaru kot član
mednarodne komisije.

Radi vročega verskega kon-
flikta v Nemčiji in deloma tudi
v Saaru je izid plebiscita pod
vodstvom Lige narodov povsem
negotov, pravi Thompson. Po
veroizpovedi so Nemci v Saaru
večinoma katoliki. Če bi Hitler
ne persekutiral katolikov in ne
skušal iz drugih verskih sekt
napraviti "državne cerkev", te-
daj bi plebiscit izpadel sigurno
povsem ugodno za Nemčijo.

Radi tega regimentiranja in
persekucije disidentnih verni-
kov se je velik del katolikov v
Saaru pridružil socialistom in
komunistom v kampanji proti
takojšnjemu združenju z Nem-
čijo. Če bi Liga narodov zago-
tovala prebivalstvo Saara, da bo
imelo pozneje, ko v Nemčiji za-
veje drugačen duh, priliko po-
novno glasovati o vprašanju,
kam hočejo spadati, bi se veči-
na najbrž izrekla za sedanji sta-
tus, to je, da Saar do takrat
ostane pod upravo ligine komi-
sije.

Socialisti zahtevajo pono-
ven plebiscit čez pet ali deset
let, kar naj bi bilo odvisno od
razmer v Nemčiji, do takrat
naj bo pa Saar pod Ligo nar-
dov. Liga se izogiba temu vpra-
šanju in do sedaj še ni navedla
svojega stališča na to zahtevo.

Načelnik ligine komisije, ki
upravlja ta teritorij, je naklo-
njen ponovnemu plebiscitu v
slučaju, če se prebivalstvo pri
januarskih volitvah izreče za se-
danji status. Tudi francoska di-
plomacija je simpatična tej ide-
ji, ne pa angleška torijska vla-
da, ki je več ali manj naklonje-
na Hitlerju.

Thompson se je nekaj časa
nahajal tudi v Nemčiji — do-
kler ni bil izgnan radi njegove
javne obsodbe "ljudskih" so-
dišč. Hitlerjevo vlado je zapro-
sila za dovoljenje, da obišče ne-
katere koncentracijske tabori-
šča in govori z jetniki, katerih
imena je predložil vladi. To mu
je bilo kratkoma odbito, dobil
je pa dovoljenje za študiranje
"ljudskih" sodišč. In ko je potem
povedal svoje mnenje o teh fa-
šističnih tribunali, je bil eno u-
ro pozneje zunaj Nemčije.

Kompanijske unije
slamali možje

Zastopniki v jeklarski in-
driji priznali, da so kompi-
nijske unije brez moči

Pittsburgh. — (FP) —
preiskavi jeklarskega de-
ga odbora so zastopniki
panijskih unij odprto
na pritisk zastopnikov
jeklarskih delavcev, da
moči. Na vprašanje, če
njske unije lahko vodijo
ko, se kolektivno poga-
delujejo za zvišanje pla-
boljšanje položaja
delavcev, so njih zastop-
govorili z "ne".

Predstavniki unije jek-
delavcev niso imeli p-
težko dokazati, da so
njske unije le lutke m-
korporacij. Njih stroš-
jo jeklarske družbe, ki
cem pripovedujejo, da j-
danje v "notranjo unij-
stane nič, medtem ko j-
"zunanj" uniji plačev-
spevke za vzdrževanje "j-
jev".

Delavski odbor se je t-
čil o volitvah pri Carneg-
kompaniji. V MacDonald-
so se delavci na primer
izrekli za jeklarsko unij-
ba je pa zmešala vse gla-
vseh tovarn skupaj in
la, da je zmaga la kom-
unija.

Zastopnik U. S. Steel
racije je delavskemu od-
kel, da se družba ne mis-
principa večine, ampak
kontestirala na sodišču.
treba. "Če je tako, je b-
čim prej spoznamo, ali j-
bor kaj drugega ko s-
moželič," ga je zavrnil
nik odbora.

ŠPANSKE JEČE NAP-
NE Z UPORNIKI

(Nadaljevanje s 1. str.)
predsednik Luis Compan-
soboto zvečer proklamir-
visnost Katalonije ter
vse vojaštvo v provinci,
ni novo republiko pre-
narj v Madridu.

General Batet, vojaški
nik v Kataloniji, se ni b-
zvati in je napadel s vo-
tami vladno palačo. Ka-
republik je živelas na-
noč, ker ni mogla porazi-
štva, katero je imelo na-
lago topove in letala. V
zjutraj se je uporni pre-
Companys podal general-
tu in bil je aretiran; z nj-
so bili aretirani vsi nje-
nistri. Odvedli so jih n-
ladjo v luki Barcelone.
španski ministrski pre-
Azana, ki je bil v Bar-
se je pridružil upornikom
begnil čez mejo v Franc-
drugih mest v Kataloni-
vedno v rokah vstavev.

Lerrouxova vlada je t-
izbruhu protestne gu-
stavke — katera se je
bro razvijati šele v pet-
glasila obsedeno stanje
cala kolonialne čete iz
v Spanijo. Vest se glas-
tudi vlada sosednje pro-
republike ponudila Špa-
moč, če bo treba, da
"enkrat za vselej odstra-
ševiško nevarnost s svoj-

Stavkujoči delavci s-
paralizirali železnice in
gočili hitro razvažanje
toda vlada je brž vrgla
vso svojo letalsko floto
tej so bili delavci — bre-

Študenti izdali svoj ča-
Champaign, Ill. — Rebe-

denti na tukajšnji držav-
verzi so pričeli izdajati
sopis pod imenom "F-
Front", v katerem razpi-
šolske, afe in vprašan-
kake cenzure s strani fa-
Septemberska številka
laži departamenta za vol-
niranje, zahteva znižan-
nine, akademsko svobod-
pravo prisiljenega bogos-
pobja fašizem ter rasno
minacijo.

Stavka telegrafistov na
New York. — Unija
telegrafistov na ladjah,
rirajo brezlični trzojav-
zvala 2000 telegrafistov
štrajk za skrajšanje del-
večjo plačo, počitnice s-
odpravo drugih poslov pol-
diooperiranja in pirzan-
je. Stavka je efektivna
tobra.

Henry Stephenson, kapitan parnika Santa Rita, opozarja na
napravo proti ognju, ki avtomatično alarmira posadko in potnike,
če se pojavi ogenj na ladji.

Vesti iz Jugoslavije

(Zbirna poročila iz Jugoslavije.)

TRUJE SAMOMORILCI

ptujski okolici, eden v Medlogu pri Celju. Soboto 15. septembra je doma 21 letna posestnica Minka Mavčičeva iz cerkve v ptujski okolici. Je pismo, v katerem pravi, da jo je puščal fant. Pravi tudi, da ji je storil silo in da je že mesec neseča. Kasneje je bil nekdo, ki trdi, da je bil samomorilec. Njegov trupla še ni našli.

na torek 18. sept. se je v graščinskem drevoredu pri Ptuj 33 letna žena Ivana Turkova. Doma nekaj spili in zaradi tega je padla na tleh. Njegov trupla še ni našli. Na neki akaciji v graščinskem drevoredu obešeno ženo so našli in vse poizvedbe, samomorilec, so ostale do danes.

Smrtne nesreče

Vitanju se je zgodila smrt. 67 letni posestnik iz Brezna pri Vitanju je padel na napajališču. Na mu je nenadoma padel ter je starček padel na tleh. Tako nesrečno, da si ni mogel pomagati. Z novim avtomobilom vitanju je bil samomorilec. Dokumentov pri njem ni našli in vse poizvedbe, samomorilec, so ostale do danes.

Prinesla listnico, ki pa je bilo v njej le še okrog 4200 Din. Amerikane je kljub temu hotel oba cigana celo nagraditi, a tedaj so se prišli orožniki ter aretirali oba cigana in ciganko, mater otrok, ki so okradli Amerikanca. Ali bo dobil Amerikanec tudi ostale tisočake nazaj, je vprašanje.

Anžurjevega pajdaša preganjajo. — Poročali smo o begu dveh jetnikov iz ljubljanske jetnišnice, oba vlomila, Tone Anžur in Jože Centa. Poročali smo tudi, kako je orožniška zaseda zajela Toneta Anžurja v njegovi domači vasi Zadobrovi ob Savi in kako se je Tone Anžur pri begu sam nasadil na orožniški bajonet ter tako našel smrt. Njegov pajdaš Centa pa je pobegnil ter se še vedno skriva v najbližji ljubljanski okolici. V svoji drznosti je prišel tudi v nekajkrat v mesto čeprav ve, da ga mnogi poznajo, pa tudi mnogi stražniki in detektivi. A on lepo mirno hodi po Rožniku in zadnjič je celo prišel v mesto na Poljane. Tam je postopal okrog klavnice, pa so ga ljudje spoznali ter ga hoteli prijeti. Ljudje so pač zmerom vneti za kaj takega, kar pripada policiji. Centa pa je hitro stekel mimo klavnice do Gruberjevega prekopu, se pognal v vodo ter preplaval prekop ter z drugega brega pokazal zasledovalcem osle. Potem je izginil v Golovec. Prekočje seveda po skritih skednjih in kozolcih, a ko pritisne mrz, se bo gotovo ujel ali pa javil sam. — O Tonetu Anžurju poročajo še, da je vsa družina Anžurjevih v Zadobrovi zelo premetena in drzna. Med vojno so bili n. pr. vsi Anžurji oproščeni vojaške službe, ker so vsi zelo spretno simulirali padavico, božjast. Kar na lepem — kadar je bilo treba — je padel kdo na tla, dobil silne božjastne krče in iz ust je tiščal pene. Bajse so pene napravili tako, da so vzeli v usta košček mila. Tako dobro so napravili te božjastne napade, da so prevarili z njimi tudi zdravnike ter so bili po vrsti vsi oproščeni vojaške službe. Toda ta spretnost jim je prišla prav tudi ob drugih prilikah, n. pr. med vojno, ko so kmetje po Zadobrovi in delavci okrog Zaloga stradali in se je Anžurjevim vedno imenitno godilo. Anžurjevi so namreč spretno kradli in skrivali razno robo, ki so jo ukradli iz vojaških vagonov v Zalogu. Cela goveda so ukradli. Pa se je zgodilo, da so orožniki aretirali dva Anžurja ter uklenili, pa je brž eden od njih padel v božjastnem napadu na tla in v tej zmed — orožniki so ju seveda odklenili — sta po navadi oba pobegnili. Ljudje pripovedujejo polno anekdot o Anžurjevih ter slikajo to družino za pravo rokovnjaško skupino.

Po dveh letih prišlo na dan. — V Gaberju pod Gorjanci je leta 1931 zgradil lepo hišo 43-letni posestnik Martin Ban iz Zajčjege vrha pri Šmihelu-Stopičah. Ze čez leto dni pa je hiša neko noč pogorela. V hiši je stanoval Martin Jenič s številno družino. Rešili so komaj svoja življenja in nekaj otroka. Ban je imel hišo zavarovano za 10.000 Din in je dobil vsoto takoj tudi izplačano. Zdaj po dveh letih pa je čuden slučaj izdal, da je bila hiša zažgana po požigalcu, ki ga je najel hišni lastnik Ban. Orožniki so namreč prestregli pismo, ki ga je posestnik Franc Turk iz Zajčjege vrha poslal po neki pastarici svojim staršem in v katerem jih prosi, naj ga ne izdajo zaradi ognja. Orožniki, ki so pastarico srečali ter prebrali pismo, so zasliali Turka. Ki je priznal, da ga je prihajal Ban trikrat nagovarjat, naj zažge njegovo hišo v Gaberju, češ, da bo dobil 300 Din. Ko ga je nagovarjal tretjič, se je vdal ter 4. maja 1932 storil, kakor mu je Ban naročil: gorečo gobo je vtaknil pod streho. Ban je dobil 10 tisočakov zavarovalnine, Turk pa 300 Din in kasneje še 100 Din. Oba posestnika sta bila aretirana in izročena novomeškemu sodišču.

Nučič — ravnatelj zagrebske drame. — V Zagrebu že od 1912. leta deluje pri gledališču kot igralec in režiser slovenski ro-

jak Hinko Nučič. Te dni je bil Nučič imenovan za ravnatelja zagrebske drame. Nučič živi za gledališče že 35 let, igral je sprva v Ljubljani, a kmalu odšel v Zagreb, od koder prihaja včasih s svojo ženo Viko Podgorsko gostovat v Slovenijo, predvsem v Maribor, ker se mu je Ljubljana že pred leti zamerila, prav za prav ne Ljubljana, marveč ljubljansko gledališče.

S POLENOM UBIL POSEST-NICO

V Dolenji vasi pri Ribnici je 20 letni fant ubil mater osmih otrok

Dne 17. septembra so našli sosedje mrtvo 56 letno posestnico Marijo Pustovo v Dolenji vasi pri Ribnici. Kakor so kmalu nato ugotovili, je umor izvršil 20 letni Karel Zobec, ki je hotel pri Pustovih krasti. Marija Pustova je prišla ugodnega dne okrog 11. domov s polja, da bi skuhal kosilo. Kmalu nato pa je poklicala neko sosedo ter ji povedala, da je našla doma v kuhinji nekega sosedovega fanta, ki je hotel najbrže krasti a ga je ona preopdila. Povedala je tudi, da je bil to 20 letni Zobec fant Karel. Sosea je povedala drugim in okrog polnoči je prišel neki sosed k Pustovi, da bi povprašal, ali je res, kar govore o Zobčevem fantu. Klical je v vežo, a ni bilo nikogar in nihče se ni oglašil. Ko je stopil v kuhinjo, je našel Pustovo mrtvo na tleh z razbito glavo.

O tem umoru so bili obveščeni tudi orožniki. Zvedeli so tudi, da je Zobčev fant skušal krasti v hiši pri Pustovih, pa so osumili tega fanta. Orožniki so ga aretirali doma, ko je v hlevu pokladal živino. Ovedli so ga pred truplo, kjer pa je brž dejal: "Jast jo najemim!" Niti mako se ni vznemiril, odgovarjal je mirno na vprašanja. Ko pa so ga vprašali, kje je bil dopoldne, je dejal, da je obračal otavo. To se je pokazalo za neresnično, toda fant je še dalje tajil. V Ribnici, kamor so ga odvedli, pa je nazadnje priznal, da je res on umoril Pustovo. Dejal je, da se je razjezil, ker je misljal, da je pripovedovala drugim, kako je prepovedala njega iz hiše, pa je pograbil poleno, stopil v kuhinjo ter jo udaril po glavi. Po njegovi izjavi jo je udaril samo enkrat po glavi in že se je zgrudila.

Pokojna Pustova je bila mati osmih otrok in vsi vaščani sočustvujejo z nesrečno družino.

Nad Vrhniko, na Planini je vrhniško olepševalno društvo zgradilo 17 metrov visok razgledni stolp iz lesa. Otvorili bodo ta stolp 23. septembra ob priložnosti gotovo precejšnje številke izletnikov, ki jih je Vrhniška povabila na to skromno slavnost. Razgled s Planine, ki je porasla z gozdom, je že od nekdaj veljal za zelo lepega, a močno ga je oviralo drevje, pa so zato zgradili razgledni stolp, ki bo gotovo dobro obiskovan od vseh, ki jim je do lepega razgleda po vrhniški pokrajini do Ljubljane in na Notranjsko.

Čikaška razstava: "Huckleberry Finn" in "Becky" Thatcher, filmski igralec in igralka v Fordovem avinemu paviljonu.

Življenje na Papui

Vprašanje obleke ne igra med domačini na Papui (Novi Gvineji) nobene posebne vloge. Dečki do 10. leta, deklice do 6. in stari ljudje hodijo enostavno nagi naokrog; mladi moške se zadovoljijo z nekakšnim predpasnikom, namestu predpasnika si obesijo spredaj tudi niz školjk ali celo eno samo veliko polžjo hišo; mlade ženske so oblečene v mična majhna krilca iz velikih listov. To je vse. Tem večjo skrb pa posvečajo nakitu, ki ga ljubita oba spola enako in ki se pri obeh spolih nič ne razlikuje.

Možnosti, da se nakitiš, pa so na Papui nepregledne. Imenujmo samo morske školjke in polže hiše, ki jih uporabljajo kot obroče okrog rok — ti obroči rabijo tudi kot denar — ogrlice iz pisanih semen, živalskih in človeških hrbtničnih vreten, merjaševih čekanov itd. Tisoč lepih stvari je mogoče napraviti iz teh tisoč reči in ni treba misliti, da so preveč poceni. Predstavljajmo si n. pr., da predpisuje papuanska moda lišp in oblačila iz morskih školjk in polžev. Takšen lišp in takšna oblačila pa najdeš celo stotine kilometrov od obale pri strašnih rodovih lovcev na glave. V prejšnjih časih so ti rodovi vršili svoje grozovite pohode do obrežja, da so prišli v posest vseh teh reči, in ti pohodi so bili tako pogosti, da so morali obrežni rodovi prebivati v naselbinah na kolih, na morju, samo da jih krvi, glav in lišpa žejni gorjanci niso napadli iznenada. Danes orožje kolonialnega vojaštva in policije ovira gorjanske divjake, a ker brez lišpa in po papuanski modi predpisanih "oblek" nočejo biti, so si izmislili neko določeno dobo premirja — v vsakem letu, ko prihajajo do obrežja ali pa morejo obrežni rodovi brez skrbi do njih, samo da si lahko v zamenjavi pridobe teh bogastev.

Nekaj posebnega je seveda naglavni lišp pri plesnih prireditvah. Takrat nosijo plesalci na glavah velikanke pahljaje iz peres rajčic, ki so po barvah in oblikah tako sestavljene, da se morajo videti celo evropske moške okusu prekrasne. Tudi drugače se odlični moške in žene krasijo s čelnimi trakci iz semen, v katere zatikajo peresa rajčice ali kazuarja, tudi na lehtih nosijo kazuarjeva peresa, skozi nosove in ušesa pa si vtikajo koščke bambusa, živalske zobove, bodisi jezeveca, kazuarjeve kremplje. To vse je po papuanskem okusu jako lepo.

Se lepše pa se zdi vsem, če hodijo moške do kože obriti na glavi in obrazu. To je višek elegancije. Višek menda zato, ker moraš za to lepoto tudi nekaj pretrpeti. "Britje" na Papui namreč ni tako preprosta reč kakor pri nas. Ležeš s hrbtom na tla, "frizer" sede na tvoje prsi in ovije vsako posamezno dlako, vsak posamezen las s tenkim rastlinskim vlaknom in ti vsako posamezno dlako in las — izpulji. Ni čudno, da so moške, ki na takšno eleganco ne dajo mnogo. A tudi

Druga slika Bruna R. Hauptmanna, ki je obdolen tatvine Lindberghovega otroka.

ti nočejo tekat kakor kakani zanemarjeni divjaki z dolgo brado naokrog. Vzamejo torej nekaj blata in ilovice, omečejo s tem brado in že so tako lepi, da morejo očarati kakšno žensko srce. Kar je za moškega lepo, je seveda tudi za žensko. Tudi za žensko je predpis, da mora biti po poroki do tefena "obrita". No, dandanes je že malo žensk, ki bi se držale strogo tega predpisa, večina se jih zadovolji s tem, da skrajšajo lase na dva, tri centimetre ali pa si jih izpulijo le deloma. Samo zelo stare ženske so v tem pogledu bolj vestne.

Z ljubeznijo in zakonom na Papui tudi ni tako preprosta reč. Umrljivost med ženskimi dojenčji je neprimerno večja nego med moškimi in zato je žensk manj nego moških. Poleg tega bi hoteli biti papuanski možakarji mnogoženčci. Posledica je ta, da jih mnogo ostane brez žene. Zakon pa je drugače respektirana ustanova, če izvzamemo neke prireditve in ceremonije, katerih se včasih udeleži prebivalstvo več vasi skupaj in pri katerih vlada popolna prostost v vsakem oziru.

Žene pa si v ostalem ni težko kupiti. Ze davno, preden so Papuanci prišli v dotiko z Evropci, je znašala kupnina, za katero je oče prepustil svojo hčer možu, ki se je zanjo zanimal, samo nekoliko polžjih obročev, prašiča ali celo samo psa, psa tiste papuanske vrste, ki ni za nobeno rabo in se tudi nihče zanjo ne briga. S tem pa ni rečeno, da se ženska cení toliko, kolikor takšen pes. Gre pač za formalnost, za priznavalnino, ki naj — simbolično izrazi, da je oče upravičen za hčer nekaj dobiti.

Mož in žena živita v skupni bajti, samci pa žive v posebni samski koči, kamor ženske nimajo vstopa. Pač pa imajo tudi poročni možje pravico stopiti v to kočjo, da se udeležijo kakšne veselice samcev ali da se tam med seboj pomenijo. Če reče zakonski mož svoji ženi: "Danes grem v samsko kočjo," pomeni to toliko, kakor če bi rekel Evropec: "Danes grem v gostilno ali "Danes grem v klub."

KJE BIVAJO BAKTERIJE NAJRAJŠI?

Higienski zavod Masarykovega vseučilišča v Brnu je izvršil zanimive preiskave o gostoti bolezenskih klic v zasebnih in javnih prostorih. Preiskal je 100 primerov zgornje plasti zidnega ometa in je ugotovil naslednje: Največ klic v stanovanjih je v kopalnicah (617,648 klic v gramu ometa), najmanj pa v kuhinjah (4200 eksemplarjev). V stanovanjskih sobah je bilo povprečno 8900 klic v gramu ometa, na hodnikih 36,500, v stranišcih 9700, v neki bolnišnici 585 kosov, v gledališču 11,000 kosov, v kavarnah 4000, v pisarnah 146,000 kosov, v novoplojskih šolskih prostorih 72,700. Najbolj zdravo bivanje bi bilo tedaj v — bolnišnici ali v kavarni.

Kratko in jasno

— Draga gospa, povejte mi številko svojega telefona.
— V telefonski knjigi jo dobite.
— Pa vaše ime, gospa?
— Tudi ime je tam zapisano.

Unija napadla družbi zaradi odsilavljanja

Pravi, da kršita predsednikov uposlilveni dogovor

New York. — (FP) — Odpuščanje delavcev po New York Edison in United Electric Light and Power družbama pomeni "kršitev predsednikovega uposlilvenega dogovora", pravi predsednik javnonapravnih delavcev. Te družbe nameravajo odslaviti nadaljnjih 700 delavcev. V tej krizi so jih odslavile že tisoče, dasi se dohodki niso dosti znižali, profiti so pa celo narasli.

"New Edison in United Electric nista zadovoljni z maslini profiti, ki se atekajo v njih blagajne. Stalno si prizadevata, da znižata število delavcev in produktivne stroške in se prav nič ne brigata, kako se v tej draginji in ob nizkem zaslužku preživljajo njih delavci", pravi predsednik unije C. C. Edwards.

"Smernice teh dveh javnonapravnih sistemov so popolnoma v skladu z neko drugo družbo, ki je nedavno odslavila 50 delavcev, zdaj jih namerava vreči na cesto pa še nadaljnjih 300."

Od vseh industrij je kriza najmanj prizadela javnonapravne družbe, predvsem za plin in elektriko. Mnoge so na račun delavcev toliko "prihranile", da so vsa ta leta plačevala late ali pa celo višje dividende. Ker je profit prvi, je naravno, da stalno trebiijo delavce, druge pa priganjajo k večji produkciji. To je glavni vzrok krize v kapitalističnem gospodarstvu. V zadnjih par letih je izpolnitev strojne produkcije in priganjastvo vrglo tri milijone delavcev za stalno na cesto.

Stavka gradbenih delavcev v Washingtonu

Washington. — Nad 250 gradbenih delavcev je zastavkalo pri doizdavi Kongresne čitalnice. Vzrok je, ker je kontraktor-ska firma D. Catalano & Son, uposlila neunijske delavce, katerimi unijonisti ne marajo delati.

Proti poklonitvi vladnega dela tej družbi je stavbinski svet že prej protestiral pri vladi, ker je najbolj notorična v "čizljenju" plač pod roko.

Spomini

— Nič se ni izpremenilo od lanskega leta, ko smo bili tukaj na oddihu.
— Res je, je vzdihnila soproga, nič se ni izpremenilo, še moj klobuk ne.

Na straži

Vojak je stal na straži. Dežurni častnik, ki je nadziral stražo, je prišel tudi k njemu in ga vprašal: "Nič novega?"
Vojak: "Nič ne vem, gospod kapetan. Danes še nisem bral nobenih časnikov."

Vedno sportnik

Pri nekem sportniku je vložil tat. On ga je zalotil in stekel za njim. Ko ga je drugi dan prijatelj vprašal, ali je ujel tatu, mu je odgovoril:
— Na žalost, ne, ta tepec je tako neumno bežal, da je zatastal za menojo za 500 metrov...

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

In res, jeza, lakota, ta dva meseca trpljenja in ta divja gonja od rudnika do rudnika je izpremenila mirne obraze montsounjskih premo-garjev v zverinske čeljusti. V tem trenutku je zahajalo sonce, zadnji motno škrlatni žar-ki so okrvavljali planjavo. In zdaj se je zdelo, kakor da je cesta preplavljena s krvjo, ženske in moški pa so drevili dalje, krvavi kakor me-sarji sredi klanja.

— O, čudovito! sta polglasno vzkliknili Lu-cija in Jeanne, ko je vzbudila ta krasna gro-zota v njima umetniško žilico.

Kljub temu sta se bali in se umaknili h gos-pe Hennebeaujevi, ki se je bila naslonila na korito. Ob sami misli, da ni treba drugega, kakor da le kdo pogleda med deskami teh zija-jočih vrat, pa jih bodo zmrcvarili, jih je spre-letal mraz. Tudi Negrel, ki je bil sicer zelo pogumen, je čutil, da bleedi in da se ga loteva strah, hujši od njegove volje, strah, ki ne veš, odkod prihaja. Cecilija se v senu ni niti ga-nila. Drugi pa, četudi so se hoteli ozreti proč, se niso mogli in so kljub temu gledali.

To je bila rdeča prikazen revolucije, ki jih bo nekega krvavega večera ob koncu stoletja vse odpihnili. Da, nekega večera bo sproče-no, razuzdano ljudstvo tako dirjalo po cestah; in od njega bo curljala meščanska kri, nosilo bo s seboj glave, sipalo bo zlato iz ulomljenih blagajn. Ženske bodo rjovele, moški bodo imeli volje čeljusti, režeče, da bodo grizle. Da, to bodo isti razcapanci, isto grmenje velikih rokel, ista grozovita truma z umazanimi tele-si, z okuženo sapo, ki bodo pometali stari svet s svojim prekipajočim barbarskim navalom. Požari bodo razsajali, od mest ne bo ostal ka-men na kamnu, ljudje se bodo v veliki hajki, po veliki pojedin, ko bodo siromaki v eni no-či poležali bogatašem žene in izpraznili njihove kleti, vrnili v divje življenje po gozdovih. In takrat ne bo ničesar več, niti belica premože-nja, nikakršnega naslova za pridobljeni polo-žaj vse dotlej, dokler se ne bo morda rodila nova zemlja. Da, to je šlo zdaj mimo njih po cesti kakor prirodna sila, in ta grozni veter Zadonel je silen krik in prepil marseljezo:

— Kruha! Kruha! Kruha!

Lucija in Jeanne sta se prižemali h gospe Hennebeaujevi, ki je omedlevala. Negrel pa se je postavil prednje, kakor da jih hoče ščititi z lastnim telesom. Ali se vprav nočjo podira stara družba? Po vsem tem, kar so videli, so docela otopeli. Truma je odšla že mimo in vi-deli so se samo še poslednji zamudniki, ko se je pojavila Mouquetka. Zakasnila se je, ker je oprezovala na meščane, ki so bili pri vratih svojih vrtov ali pa za domačimi okni; in ko je katerega opazila, mu je pokazala, ker mu ni mogla pljuniti v obraz, tisto, s čimer je izra-žala najhujši prezir. Brez dvoma je morala koga opaziti, ker je privzdignila krilo, se na-ščeperila in pokazala ogromno, golo zadnjico ob zadnjem solnčnem žaru. Nič nesramnega ni bilo v tem, nič smešnega, nego sama groza.

Vse je izginjalo, tok se je valil proti Mont-souju po vijolič se cesti, med nizkimi, živobarv-nimi, pisanimi hišami. Kočijažu so ukazali, naj zapelje voz z dvorišča, toda ta se ni upal prevzeti odgovornosti, da bo pripeljal gospo in gospodične brez motnje domov, dokler bodo stavkarji na cesti. Najhuje pa je bilo to, da niso imeli druge poti.

— Kljub temu moramo domov, večerja čaka na nas, je rekla gospa Hennebeaujeva, vsa iz sebe in obupana od strahu. Ti umazani delavci so si spet izbrali tak dan, ko imam goste. Pa si pomagaj, če si moreš!

Lucija in Jeanne sta si prizadevali, da bi iz-vlekli Cecilijo iz sene, ta pa se je otepala, ker je mislila, da gredo se zmerom ti divjaki mi-mo, in je venomer ponavljala, da jih noče vi-deti. Naposled so vsi sedli v kočijo. Negrel,

ki je zajahal konja, se je domislil, da bi jo ubrali po poti proti Requillartu.

— Vozite počasi, je rekel kočijažu, kajti pot je grozovita. Če bi se zaradi kakih gruč ne mogli vrniti na cesto, ustavite za starim rud-nikom in šli bomo potem peš domov skozi vr-tna vrata, vi pa spravite konja in voz, kamor hočete, čeprav v kolnico kake gostilne.

Odpeljali so se. V daljavi je truma vrela v Montsou. Odkar so prebivalci dvakrat videli orožnike in dragonce, so se vznemirili in po-besnili od strahu. Širile so se strahovite isto-rije, govorilo se je o pisanih letakih, ki so pretili meščanom, da jim bodo ljudje razparali trebuh; nihče pa jih ni bral, a kljub temu so navajali besedilo doslovno. Zlasti pri notarju je bil strah najhujši, ker je dobil pravkar po pošti nepodpisano pismo, ki mu je sporočalo, da je v njegovi kleti zakopan sod smodnika in da bo zletel v zrak, če se ne bo postavil na stran ljudstva.

Zaradi tega pisma sta se Gregoirejeva za-mudila na obisku; pravkar so premlevali no-vico in ugibali, kdo bi se bil pošalil, ko je naval trume docela zbehal vso hišo. Onadva sta se smehljala. Malce sta odgrnila zaveso ter gle-dala pri kraju, ne da bi hotela verjeti v kako nevarnost, ker sta dobro vedela — tako sta de-jala — da se bo vse lepo izteklo. Ura je bila pet in imela sta še dovolj časa, da počakata, dokler se cesta ne bo izpraznila, in da pojdeti čez cesto večerjat k Hennebeaujevim, kamor se je Cecilija gotovo že vrnila in ju tam pričakuje. Toda v Montsouju, kakor se je zdelo, ni nihče tako mislil: ljudje so begali osuplo sem in tja ter trdno zapirali vrata v okna. Opazili so Maigrata, vsega bledega, onstran ceste, ki je zagral svoj trgovino z železnimi drogovi ter takó trepetal, da je morala njego-va drobcena ženica privijati vijake.

Truma se je ustavila pred ravnateljstvo vilo. Razlegli so krike!

— Kruha! Kruha! Kruha!

Gospod Hennebeau je stal pri oknu, ko je prišel Hipolit zapirat oknice, ker se je bal, da ne bodo s kamenjem pobili šip. Tako jih je v pritišču vse zapri; nato je šel v prvo nad-stropje in slišalo se je, kako škrtajo kljuke na oknih in kako ropočejo šaluzije druga za drugo. Žal, da se niso dala tako zapreti tudi kuhinjska okna v prizemlju, nerodno je bilo, ker je tam ogenj rdečil kozice in raženj.

Mehanično je šel gospod Hennebeau, ki je hotel vse videti, v drugo nadstropje, v Pavlovo sobo: to je bil najpripravnější prostor na levi strani hiše, odkoder se je dala pregledati vsa cesta tja do rudniških skladišč. Tam je stal za oknico in imel vso trumo pred sabo. A spet ga je razburila ta soba, ta umita in pospravljena plošča na umivalniku, mrzla postelja, či-ste in poravnane odeje. Vsa popoldanska je-za, ta divja borba v mrtvi tišini njegove sa-mote, se je zdaj izprevrnila v neizmerno utru-jenost. Njegova bit je bila zdaj kakor ta so-ba: ohlajena, pometena od jutrnje nesnage, spet pospravljena kakor po navadi. Čemu škandal? Ali se je karkoli spremenilo v nje-govem življenju? Njegova žena je imela le enega ljubimca več in težji greh je bil jedva to, da si ga je izbrala med sorodniki; morda je bilo še celo boljše tako, ker se s tem varuje ugled na zunaj. Skoro žal mu je zdaj bilo, ko se je domislil svoje neumne ljubosumnosti. Kako smešno, da je s pestmi obdeloval poste-ljo! Če je trpel drugega, bo trpel tudi tega. Samo malo bolj jo je preziral. Strašno gre-nak okus je imel v ustih, zdelo se mu je vse brezkoristno, večna bolečina življenja, sram pred samim seboj, ki je oboževal in želel venomer to žensko, kljub vsej nečistosti, po kateri je gazila.

(Dalje prihodnjik.)

"Ne, moral bi te prositi samo za sestanek in ti ... ne pozabi, da gre za mojo življensko sre-čo ... ti bi morala nanj prista-ti. Jaz bi vaju presenetila, de-lala bi se osleparjeno ... in stvar bi bila urejena."

"Presenetila bi ga! ... To se pravi, presenetila bi naju! In kakšno vlogo bi jaz igrala? Vlo-go slabe prijateljice, v njegovih oče pa vlogo ženske, ki izda mo-ža, ki jo ljubi."

"Če gre pa vendar za ..."

"Ne, ljuba moja, nemogoče! Ali si moreš predstavljati, da bi prišla k tebi in ti povedala: Danes popoldne ob tej in tej uri imam tam in tam z Gerardom sestanek?"

"A če gre vendar za mojo živ-ljensko srečo!"

"Zelo žal mi je, toda name se ne zanašaj. Vem, da mi boš za-merila. Toda če dobro premi-liš, boš sama izprevidela, da tega res ne morem storiti."

"Ah, nikar se ne izgovarjaj! Ne da se ti!"

"Prosim te, premisli vendar malo!"

"Tudi prav! Govoriva o čem drugem!"

In govorili sta o drugih stva-reh, a le površno in samo toliko, dokler nista našli priložnosti za razstaneke.

Rozina si ni iz razgovora s prijateljico ničesar drugega za-pomnila kakor to, da je Gerar-du zelo simpatična. Gerard pa tudi njej ni bil nevšečen. Sa-mo dotlej ni marala z njim ko-ketirati, saj je bila vendar Gi-neta njena prijateljica. Zdjaj je pa hotela dognati, kako daleč gre simpatija drugače zelo hlad-nega in rezerviranega Gerarda. Priložnost se ji je kmalu ponu-dila; srečala sta se skoraj vsak teden pri skupnih prijateljih. In tako je bil nekega dne Gerar-d tisti, ki je po kosilu prosil Gi-neta, naj stopi v njegov kabi-net: "Nekaj resnega moram s teboj govoriti."

In govoril ji je o nepričako-vani, veliki ljubezni, ki ga je vsega prevzela, vrnil ji je pro-stost, prevzel vso krivdo nase in ji ponudil tolikšno rento, da bi mogla prav tako udobno živeti kakor dotlej. "Ali boljše, da se razideva kot dobra prijatelj-a? Očitati ti nimam ničesar, raz-plet, ki ti ga predlagam, je pač najpreprostejši in najboljši. Tako strastno me ne ljubiš, da bi te ločitev preveč bolela. Ako bi pa moj predlog odklonila, če-prav je tako pameten in spre-jemljiv za obe strani, bi naju oba obsodila v takšno skupno življenje, da bi bil pekel raj v primeri z njim. Nič ne odgo-voríš?"

Gineta je bila tako blizu iz-polnitvi svojih želja, da bi se bila lahko posilila v jok in re-ka: "Če res želiš ...". Namestu tega ga je pa strmo pogledala in zasikala: "Kdo je ona?"

"Saj je ne poznaš."

"Misliš?"

"Prepričan sem."

Tedaj je Gineta vstala in mu vrgla ime v obraz: "Rozina je in nobena druga! Ah, kako le-po! Prijateljica, ki sem ji naj-bolj zaupala in, ti ... Ti!"

Gerard je pobesil glavo. Na vse načine je skušal ženi izbiti to misel iz glave: "Prisežem, da sva si samo prijateljca ..."

"Beži, beži! Toda povem ti: prava norca morata biti, če mi-sliš, da se bom vama na ljubo žrtvovala! Nikoli! Si razumel? Nikoli!"

In čisto brez prehoda, ker se je nenadoma spomnila, da bi bi-la Rozina utegnila kaj izdati, je dodala: "Tudi jaz ljubim neko-ga drugega, tudi jaz sem misli-la, da bom z njim srečna, toda imela sem usmiljenje s teboj, usmiljenje, ki ga ti do mene ne poznaš. O Bog — kako ne-umna sem bila!"

In ko jo je Gerard s težkimi koraki zapustil, ne vedoč, kaj naj stori, je Gineta napisala svojemu prijatelju prežreljivo poslovilno pismo: "Končano je. Moj mož nekaj slutiti, in ker je vsega zmožen, mi drugo ne ka-že ..."

Tako je žrtvovala tisto, v čemur je še pred eno uro videla življensko srečo — samo zato, da se je lahko maščevala nad svojo prijateljico.

Ali ste naročeni na dnev-nik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Čikaška razstava: Jedilna tekma dečkov pri "pa-R. Thompsonovem paviljonu.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Bister otrok

Mala Zorka šteje komaj pet let, pa je že prav bistroumno dete.

Neki dan je Zorka nalovila na vrtu polno pikapolonice in jih dala svojemu papanu, da jih ji shrani. Ker se je bala zanje, mu je naročila, naj dobro pazi, da pikapolonice ne odlete.

Ali papa ni imel drugega dela, kakor da je pozabil, kaj mu je Zorka naročila, pa ni pazil, in vse pikapolonice so odletele.

Ko je prišel večer, je Zorka hotela imeti svoje pikapolonice.

Papa pa ni vedel, kako bi se izmotal, zato ji je rekel, da so ga pikapolonice rotile in prosile, da jih izpusti, češ da bi šle rade malo na izprehod, pa da so ob-ljubile, da se pod noč zopet vr-nejo. "In to bodo one gotovo tudi storile!" je rekel papa.

In Zorka, mar mislite, da se je jokala?

Bog ne daj! Ona je samo tlesknila z rokami, se obrnila k mami in z važnim izrazom rekla:

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča

Tiska vabila za veselice in shode, vizitni-knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA Č. S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČ. V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustnena poja-

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto stane za vse enako, za člane ali nečlane \$6.00 za eno leto. Ker pa člani že plačajo pri zaslugi \$1.20 za tednik, šteje k naročnin. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list pred S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki d-ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Zdrž. države in Kanado	Za Ciero in Chicago
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in.....
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in.....
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in.....
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in.....
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in.....
Za Evropo je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja. Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha bit ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena Prosveto, te takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem dopolniti vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravni datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime..... Čl. društva.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih družine:

2)..... Čl. društva.....

3)..... Čl. društva.....

4)..... Čl. društva.....

5)..... Čl. društva.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

ŽENSKA OSVETA

Napisal Andre Birabeau

Gineta Nobertova je vsa raz-burjena prihitela k svoji naj-boljši prijateljici Rozini Arbe-llinovi.

"Veliko uslugo mi moraš na-pravititi! Ti si edina, ki se lahko nanjo obrnem. Pametna si, za-la in svobodna, odkar ti je mož umrl ..."

"Ali bi me mar rada omoži-la?" se je zasmejala Rozina.

"Ne. Ločila bi se rada."

"Ni mogoče!"

"Pa je vendar res. Gotovo veš — ali pa nemara še ne veš ..."

"Pač ... vem," jo je prese-kala Rozina s sočutnim nasmeš-kom.

"Veš, da mi je Maurice Lan-gevin vse na svetu in da tudi on mene ljubi?"

"Nisem jaz edina, ki to vem."

"Ni edina ..."

"Saj že ves Pariz o tem govo-ri."

"In kaj pravijo ljudje?"

"Nič slabega. Zveza jim uga-ja."

"Res?" Gineta je bila vsa srečna. Videti je bila kar na-vdušena, da znanci odobravajo njen zakonolom. "Misliš tedaj,

če bi se dala ločiti, da me ..."

"Ne bo nihče obsojal. Toda še zmeraj si ne morem misliti, kako naj bo to z menoj v zve-zi ..."

Gineta je pobesila oči in se globoko oddahnila: "Za ločitev sta potrebna dva ..."

"Najmanj."

"Da, če bi bil moj mož takšen kakor so drugi, potem bi mu enostavno rekla, da ga nič več maram in da naj mi vrne pro-stost."

"Rozina je zmajala z glavo: "Ali misliš, da so drugi takšni, da ..."

"Menda! Ali bi bilo drugače toliko sporazumnih ločitev? To-da jaz Gerarda predobro po-znam: če bi vedel, da bi mi s pristankom napravil veselje, bi že samo zato rekel 'ne'."

"To bi bilo tudi razumljivo."

"Misliš?" Gineta je grozeče vzdignila kazalec: "Ljubezen se ne da prisiliti."

"Mogoče je pa boljše, če mu priznaš, da imaš prijatelja."

"Vidiš, tega ravno ne maram; mogoče bi me celo ubil, toda svobode mi prav gotovo ne bi vrnil. Razen tega ... Saj veš, da si nimam ničesar očitati, za-kaj preden sem se odločila, da se mu izneverim, sem bila silno spodobna žena — ti bodeš veš"

kakor kdorkoli drugi ... In to bi hotela na zunaj še zmerom ostati, že zaradi Gerarda. Mož, ki svojo ženo vara, je v očeh ljudi zanimiv zapeljivec, preva-ran zakonski mož je pa smešna figura ..."

Rozina si je zatisnila ušesa: "Kako strašne reči mi govoriš!"

"Kaj hočeš! ... Toda naj se vrnem k svoji prošnji."

"Ali naj mu nemara jaz od-prem oči?"

"O, ne, to bi bilo prav tako, kakor če bi sama z njim govo-rila. Gerard je, sama veš, vse prej ko ženskar. Niti tega ne ve, katere moje prijateljice so pogleda vredne. Razen ene edi-ne izjeme."

"Glej, glej!"

"In to si ti."

"Saj si zblaznela!"

"Vem, kaj rečem, in ničesar ti ne očitam. Saj nisi sama vzrok, da si mu tako nenavadno všeč. Sicer si pa edina, o kateri z menoj govori in katero mi kdaj daje za zgled. O, vem, če bi imel poguma, da bi ..."

"Prisežem, da ..."

"Vidiš, če bi on in ti ..."

"Mislim, da me nočeš razu-meti ..."

"Moj Bog, saj ne zahtevam, da postaneš njegova ljubimka."

"Ljubezniva si, res!"